

Digitale geletterdheid

Opvoedingsproject¹

Sancta Maria Kasterlee, of kortweg het SMIK, is een gezellige school in een landelijk kader. Ons opvoedingsproject steunt op vijf pijlers:

Kleinschaligheid staat bij ons voor laagdrempeligheid. Directie en personeel zijn optimaal bereikbaar en aanspreekbaar. Dit verhoogt de betrokkenheid en het **wij-gevoel**: "SMIK, dat is jij en ik!"

Zorg voor anderen betekent dat we onze leerlingen leren rekening houden met elkaar en hen bewust leren omgaan met relaties. Die houding van sociale bekommernis en respect verhoogt het **welbevinden van elke leerling** op onze school.

Als onderdeel van de scholengemeenschap KOGKA krijgt het SMIK ondersteuning op pedagogisch, materieel en financieel vlak. Daardoor kunnen we nog meer investeren in **kwaliteit**.

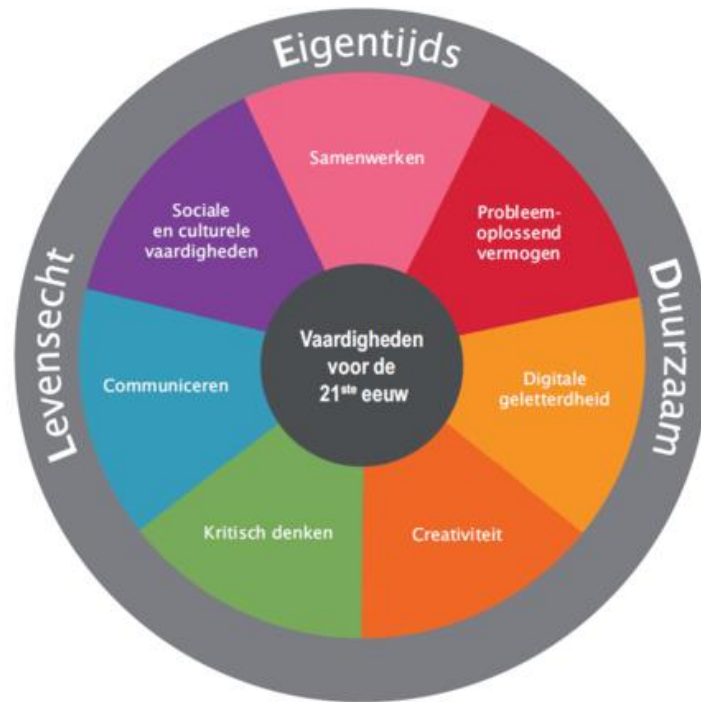
Onze school wil vanuit het landelijke Kasterlee een ruime blik op de wereld bieden. We willen onze leerlingen niet enkel kennis bijbrengen, maar hen ook opvoeden tot evenwichtige en maatschappijkritische jongeren met een **brede kijk op de wereld**. Via projectwerk en internationale uitwisselingen willen we respectievelijk het **sociaal engagement** van onze leerlingen stimuleren en hun culturele bagage verrijken.

In het SMIK bieden we onze leerlingen een **stimulerende leeromgeving** waarin ze voortdurend worden uitgedaagd. Levenschte lessen gebracht door bezielende leerkrachten vormen de kern van ons kwaliteitsonderwijs. In dit kader is het bevorderen van zelfstandig leren een belangrijke stap naar efficiënt en duurzaam leren. Dit laatste kadert in het overkoepelende LED-project vanuit de scholengemeenschap.

---

¹ <http://www.kogeka.be/sanctamaria/>

LED-leren²

De scholengemeenschap heeft een pedagogisch concept uitgewerkt waarbij alle scholen binnen KOGKA levensecht, eigentijds en duurzaam leren stimuleren.

Wanneer de relevantie voor het dagelijkse leven zichtbaar wordt, spreken we over **levensecht leren**. In de 21ste eeuw impliceert levensecht leren dat de lerende beroep kan doen op vrij toegankelijke leerstof en dat de leraar kansen biedt om deze vorm van leren als volwaardig te integreren in het onderwijsgebeuren. Dit vraagt om een aangepaste didactiek. Het internet bulkt immers van de informatie, maar onze leerlingen hebben een betrouwbare gids nodig om deze data om te smeden tot kennis en inzicht.

Leren wordt op deze manier ook **eigentijds leren**, waarbij het verwerven van de **vaardigheden voor de 21ste eeuw** een groeiend belang heeft. In alle studierichtingen zullen kinderen en jongeren immers gebaat zijn met leren samenwerken, het probleemoplossend vermogen aanscherpen, de digitale geletterdheid verhogen, creativiteit ontplooiën, kritisch denken bevorderen, communicatieve, sociale en culturele vaardigheden ontwikkelen. Daarom stimuleren we werkvormen als zelfsturend, begeleid zelfstandig en coöperatief leren en zetten we daarvoor de hedendaagse technologie in. Een krachtig ICT-netwerk is dan wel een vereiste, maar daarvoor hebben we gezorgd,

---

² <http://kogeka.be/led-leren-en-byod/>

in al onze scholen. Toegang tot het netwerk krijgen de leerlingen via een computer van de school of via een eigen toestel (BYOD – Bring your own device).

Leren moet ook blijven hangen. Leerlingen moeten de zin van hun leren begrijpen. Dan pas wordt leren **duurzaam**. Dus leren we de leerlingen hun eigen leerstrategie kennen, hoe zij de zaken anders of beter hadden kunnen aanpakken, wat hun kwaliteiten en werkpunten zijn.

Werkgroep Innovatie

Binnen de school werd de werkgroep Innovatie in het leven geroepen met als doel de overkoepelende projecten vanuit de scholengemeenschap te vertalen naar de noden van het SMIK, vertrekkend vanuit ons eigen opvoedingsproject. Oorspronkelijk was werken rond 'mediawijsheid' één van de prioriteiten van de werkgroep. Na een eerste verkennend schooljaar, waarin werd nagegaan wat er op school al gebeurt, waar de noden liggen en waarin enkele nascholingen gevolgd werden, bleek dat de term 'mediawijsheid' alleen niet de volledige lading dekt. Met de hulp van 'de doos' en de achtergrondkennis die we vanuit enkele nascholingen hebben opgedaan, willen we dit jaar veel concreter aan de slag gaan.

Ons project

We willen op onze school meer inzetten op digitale geletterdheid maar we willen dit vooral binnen een duidelijke structuur en visie doen. Een visie die zowel door directie, leerkrachten en middenkader maar ook door leerlingen en ouders gedragen wordt en die natuurlijk ook aansluit bij ons eigen opvoedingsproject en het idee van LED-leren vanuit de scholengemeenschap.

De structuur waarbinnen we deze visie willen opbouwen, steunt op de vier vaardigheden die in combinatie nodig zijn om te spreken over digitale geletterdheid: basiskennis ICT, computational thinking, informatievaardigheden en mediawijsheid. Deze vier vaardigheden willen we koppelen aan de drievoudige opdracht van de school wat betreft digitale geletterdheid: informeren, voorkomen en signaleren.³

Het uiteindelijke doel is om te komen tot een gedragscode die zowel door onze leerlingen, leerkrachten als ouders gedragen wordt. We vinden het belangrijk dat dit geen aparte gedragscode wordt, maar dat deze wordt geïntegreerd binnen de

---

³ Vanuit de nascholing 'Veilig op internet, thuis en in de klas' via docentenbijscholing.nl

bestaande leefregels van de school. We zijn namelijk van mening dat online en offline omgang met anderen niet los van elkaar gezien kan worden. Daarom is het belangrijk om onze huidige bestaande leefregels en stappenplannen rond bijvoorbeeld sociale omgang, taalgebruik, pesten maar eveneens de mogelijkheden die worden geboden aan kansarme leerlingen onder de loep te nemen en waar nodig uit te breiden.

Wat gebeurt er al en waar willen we aan werken?

- Leerlingen

Vanuit de scholengemeenschap werd een leerlijn opgesteld die we zullen vertalen naar onze eigen school. Er werden actiepunten opgesteld waaraan in elke graad vooral aandacht besteed zal worden. De bron van deze leerlijn is voor ons niet duidelijk. Het werken aan deze thema's gebeurt zowel in de dagelijkse lessen als projectmatig. Er zijn al lessen en activiteiten die hierrond al werken, hiervan moeten we een duidelijk beeld krijgen en waar nodig zullen we de hiaten moeten opvullen.

Wat er al gebeurt:

- basiskennis ICT aangeleerd via het vak informatica
- lessen in verband met werken met Smartschool tijdens de onthaaldagen in het eerste jaar
- project IT-coaches
- inzetten op BYOD maar ook op school beschikken we over laptops en iPads voor leerlingen die geen eigen materiaal kunnen meebrengen
- BYOD-dag
- lessenreeks rond fake news in de 2^e graad
- Sessie over sexting tijdens de projectdag rond relaties en seksualiteit in de 2^e graad
- Projectdag rond verslavingen waar ook 'internetverslaving' als voorbeeld wordt opgenomen in de 2^e graad
- lessen en projecten geïnspireerd op LED, bv. STEM-projecten, project Trier, verkennende projecten in het eerste jaar, trajectwerk bij een aantal vakken...

- integratie van het thema 'sociaal gedrag online' tijdens de tweedaagse Luik in het derde jaar
- onderzoekscompetenties, voornamelijk in de derde graad
- lessenreeks rond cyberpesten in de eerste graad
- ...

1 ste graad Lesideeën voor 1ste en 2de middelbaar	2de graad Lesideeën voor 3de en 4de middelbaar	3de graad Lesideeën voor 5de en 6de middelbaar
Mediagebruik over de <u>grenzen heen</u> , <u>caspargame</u>	Veilig online & online privacy Heeft jouw school al het <u>Esafety label</u> ? <u>Pedagogische tool van Child Focus</u> , <u>sexting</u> en <u>masterfind</u>	Digital creatives <u>Contentcreatie en publicatie</u> , <u>clickbait test</u> en <u>10 lessen erover</u>
Sociale media en online <u>omgangsvormen</u>	Cyberpesten <u>interactieve film</u> , <u>internet trolls</u>	Kennismanagement <u>structureer je online kennis</u>
Netiquette Over <u>communiceren</u> , <u>afspraken</u> en <u>hate speech</u>	Media maken <u>Filmpjes</u> , <u>foto's</u> en <u>audio maken</u> , <u>auteursrechten</u> en <u>creative commons</u>	Online identiteit en <u>personal branding</u>
Weerbaarheid Over <u>grenzen kennen</u> , <u>seksualiteit</u> en <u>online relaties</u>	Digital storytelling in <u>8 stappen</u>	Quantified self <u>Self-tracking</u>

STE(A)M 1.0 een <u>reflectie-instrument</u> voor STEM op school, <u>games maken op pc of tablet</u>	STE(A)M 2.0 over <u>programmeren</u> en <u>computational thinking</u>	STE(A)M 3.0 <u>internet of things wedstrijd</u> , <u>Virtual reality</u> en <u>hackatons</u>
Informatievaardigheden Leer <u>omgaan</u> met de overload aan informatie	Reclamewijsheid Dossier <u>reclamewijsheid</u> , <u>game</u> en <u>filter bubble</u>	Onderzoeksjournalistiek <u>welke vragen stel je?</u> Of kom gewoon in de <u>krant</u>
Ict-vaardigheden <u>Lesmateriaal</u> voor je ICT-jaarplan	Beeldwijsheid 3 <u>online lessen</u> van Beeld en Geluid, <u>beeldarchief</u> voor het onderwijs	Co-creatie <u>Practice what you preach</u> : open webslides

Ideeën/plannen om nog te realiseren:

- lessen in het eerste jaar waarin wordt nagedacht over een gedragscode, gebaseerd op het educatief pakket 'Sociaal online' – tijdens de uren sociale vaardigheden (volgend jaar dient dit opnieuw bekeken te worden vanuit de hervormingen)
  - Zelftest "Ben jij een webslet?" opnemen in het programma van de projectdag rond relaties en seksualiteit
  - Boostbox gebruiken tijdens de lessen sociale vaardigheden in het eerste jaar
  - ...
- Ouders

Wat er al gebeurt:

- uitleg aan de ouders van nieuwe leerlingen over de werking van smartschool
- infoavonden, bijvoorbeeld schooljaar 2017-2018 via veiligonline.be, thema sociale media in samenwerking met Gezinsbond Kasterlee
- open communicatie tussen ouders en vakleerkrachten, titularissen of de leerlingbegeleiding – betrekken van ouders bij problemen op school, van welke aard ook
- actieve ouderraad

Ideeën/plannen om nog te realiseren:

- elk schooljaar een infoavond over telkens een ander thema dat aansluit bij het digitale burgerschap
- laagdrempelige manier om ouders te informeren rond digitaal burgerschap, via smartschool, onze facebookpagina of zelfs een whatsappgroep⁴... waarbij bijvoorbeeld verwijzingen naar de initiatieven van Child Focus (Conversation starter, zelftest...), MediaNest en andere aan bod kunnen komen
- ...

---

⁴ Idee vanuit de nascholing 'Veilig op internet, thuis en in de klas' via docentenbijscholing.nl

- Leerkrachten

Wat er al gebeurt:

- interne nascholingen voor leerkrachten over bv. office 356...
- stimuleren om lessen aan te passen ('LED' te maken) en in te zetten op de 21^e-eeuwse vaardigheden
- BYOD-dag
- infoavonden, bijvoorbeeld schooljaar 2017-2018 via veiligonline.be, thema sociale media in samenwerking met Gezinsbond Kasterlee
- werkgroepen, bijvoorbeeld Innovatie, Evaluatie, Samen leven...

Ideeën/plannen om nog te realiseren:

- elk schooljaar een infoavond over telkens een ander thema dat aansluit bij het digitale burgerschap
- soort platform of andere manier waarop leerkrachten lessuggesties en ideeën kunnen delen in verband met LED en 21^e-eeuwse vaardigheden
- ...